

COLOR-NAME IDIOMS IN ENGLISH AND ARMENIAN AND THEIR LINGUACULTURAL PECULIARITIES

UDC 81

DOI: 10.56246/18294480-2024.17-38

KARAPETYAN SIRARPI

*PhD in Philology, Associate Professor
Chair of English for Cross-Cultural Communication,
Yerevan State University
e-mail: sirarpikarapetyan@ysu.am*

The present article aims to make a comparative analysis of idioms with color-name components in the English and Armenian languages by revealing the linguacultural peculiarities of idioms in both languages. The basic color terms used in English and Armenian idioms are black, white, red, green, and blue. Some linguists do not ascribe proverbs and sayings to the category of idioms as they are segments of people's speech and they undergo changes while traveling from mouth to mouth. But, anyway, they are idioms because they do not have a direct meaning. Sometimes, they may even express an opposite meaning. Among all idioms, phraseological fusions are the most difficult to translate as they lack motivation. Their meaning cannot be fully deduced from the meanings of the constituent parts. Every language has such patterns as idioms for the definition, which native speakers look for in reliable sources to get the point. Some of these have equivalents while others do not, and the peculiarities of translating them from English into Armenian seem to be very interesting as there can be word-for-word translations, equivalents, or just explanations.

Keywords: *idiom, linguacultural, metaphorical, equivalent, language, pattern, distinguishing feature, comparative analysis, translation.*

Black and White

Typically, phraseological units that include the color *black* are linked to sadness, as *black* represents death and mourning in both English and Armenian cultures. E. g. *a black day* means *a day when something sad, unpleasant, or disastrous happens to someone*¹.

¹ OED, 2011.

Apart from this, *the color black* refers to breaking the law and illegality, e.g., *black market, black economy, and blackmail*. This color describes human feelings like being in a *black humor* or *mood*; painting things in *black* color. The phraseological unit *give somebody a black look* is used to refer to anger.

In the English and Armenian languages we have an exact equivalence of the idiom *black day- սև օր*, which means *a bad moment, sad times, a disastrous situation, or misfortune*. Several Armenian idioms involving the black color are *սև սիրտ, սև հոգի, սև քախտ, etc.* These idioms refer to people who do not have a kind heart, while *սև վերջ ունենալ* means that something ended up *too badly* or that someone is *too sick*. What is obvious from the above-mentioned examples is that the *color black* is not used to express a positive connotation. *Black look—a gloomy, menacing look*. Just like white in most countries is associated with good, *black* means evil. In this idiom, the neutral word "look" has a negative connotation as it is determined by the color *black*. E. g. *she has a black look. Another example is the black sheep—denoting a person who is very different from others, often uncommunicative, and who has some serious flaws*. In this case, the word "black" is used as a qualifier for the word "sheep" to emphasize that this phenomenon is abnormal. For instance, I feel like a *black sheep* in our family. In Armenian with the above-mentioned meaning we have the below-given expressions; e. g.

- ✓ *սևն առնել, սուգը նստել/ սուգ կապել - ողբալ, ողբ ու կոծը դնել*¹
- ✓ *սևով-սգով- փխուր, սուգ կապած*
- ✓ *գլխին սև ու մուրը գալ- ուժգին զգացվել, ցնցվել*

However, certain idioms involving the color *black* are neutral and carry no negative implication, e. g.

- ✓ *put something in black and white,*
- ✓ *a black tie*
- ✓ *he is not as black as he is painted,*
- ✓ *սևով ճերմակի վրա գրված- հազար անգամ հիմնավորված,*
- ✓ *սև ու սպիտակ- հակադրություն, հակոտնյա կողմեր,*
- ✓ *սևերես թողնել- ամոթահար անել, ամոթով թողնել*

The color *white* is considered to be the opposite of black, which can transform something *bad* into something *good*. *Lies, witches, magicians* — all these have negative associations, but when connected to the word *white*, they become harmless: a *white lie, a white witch, white magic*

In most nations, *white* symbolizes purity, light, holiness, goodness, etc. In the above-mentioned idiom, the word "*white*" is used precisely with these connotations. In

¹ Դարձվածքների օրինակները տե՛ս Բեդիրյան Պ., Հայերեն դարձվածքների ընդարձակ բացատրական բառարան, Եր., 2011, էջ 1147:

² Տե՛ս նույն տեղում, էջ 1148:

white lie, *white* softens the negative connotation of the word "false". For instance, *I know it was a white lie*. There are some idioms with the color *white*, the meaning of which is negative, like, *white feathers*, *white-livered*. *White* also represents *fear and anger*, and this is motivated by the color of the face when someone is *afraid, shocked, or ill*.

To show a white feather - *to display cowardice or a lack of courage*. In this example, the *white feather* is associated with the *white flag*, which means *surrender or a break for negotiations*. But even though *white flag* does not always convey a bad meaning, *the white feather* carries a negative meaning.

For example, a young soldier *showed a white feather*. Some English expressions involving the color *white* are *white elephant* — *something expensive but useless and unwanted*; *white Christmas*—*a Christmas when it snows*; and *white nights*. To refer to the same meanings in Armenian, there is an expression involving *color* to express that someone is sick- *as white as a sheet*. However, the color is yellow, which means he is pale. At the same time, many phraseological phrases involving the color *white* refer to *good things, purity, and clarity*, like: *Նա սպիտակ հոգի ունի*:- *He is a good person with a kind heart*, *սպիտակ գիշեր*- *white night*, *սպիտակ սուտ*-*white lie*.

As is obvious, in the Armenian language the meanings that the white color denotes are mainly positive and refer to kindness.

Red

The color *red* is associated with *heat, energy, blood, and emotions that stir the blood*, including anger (*like a red rag to a bull, see red*), embarrassment (*as red as a beetroot, a red face*), passion, and love. Fire is also strongly connected, associated with lust, passion, love, and having a great time as well (*paint the town red, a red-letter day*). Red is also used when you do not have enough money (*in the red, not have a red cent*), or when it is about a special welcome (*the red carpet*), or *bureaucracies (red tape)*. In Armenian, this color represents the color of blood and the national flag. However, the phraseological units *բազուկի նման կարմրել, կարմիր պղպեղի պես դառնալ* have their equivalents in English - *a red face, as red as a beetroot*.

Green

They typically represent *greenness*. *Green* is currently the most popular decorating color, as it symbolizes *nature*. It is the easiest color on the eye and can improve vision. It is a calming, refreshing color. People waiting to appear on TV sit in *green rooms to relax*¹.

¹Steinval's A., Colours and Emotions in English; in the book *Anthropology of Color, Interdisciplinary Multilevel Modeling*, J Benjamins Publishing Company, Amsterdam, 2007.

Hospitals often use green because it relaxes patients. The word *green* is closely related to the Old English verb *grown*, "to grow". It is used to describe plants or the ocean. *e. g. he or she has green fingers and is skilled as a gardener. Green can also express emotions. Sometimes, it can also describe someone who is envious—green with envy, jealousy - the green-eyed monster (humorous) from Shakespeare's play Othello, or to look ill or nauseous - green about the gills.*

Often in Armenian, they have the direct equivalent, he/she *turned green in his face*. However, in some cases, the meaning can be guessed either easily or it is very metaphorical, *e. g. կանաչ գոտի- բուսականությամբ կանաչապատված շերտ բնակավայրերում, դեմքը կանաչել -զայրանալ, վախից կամ հիվանդությունից մարել, կանաչին տալ-կանաչին մոտ գույն ունենալ, կանաչ երևալ, կանաչ կապել- ծիածանել, կանաչ-կարմիր կապել- տղային կամ աղջկան ամուսնացնել¹:*

Blue

The color *blue* symbolizes the sky, air, cold, and emotional or spiritual distance. It can be associated with experiencing cold or a lack of air, as in the phrase *black and blue*. Idioms such as *out of the blue*, *out of the clear blue sky*, and *a bolt out of the blue* all convey the idea of something happening *unexpectedly or suddenly... Feeling blue means being in a bad mood*. In Armenian with this color we have the idioms *կապույտ արյուն- aristocratic, կապույտ աղվես-հազվագյուտ կենդանի, կապույտ գիշերներ՝ զեխություն, շվայրություն, կապույտին տալ- կապույտ գույնին նմանվել, կապույտ երևալ, կապույտ ածուխ՝ քամու շարժիչ ուժը, էներգիան².*

Native idioms with color terms form the vast majority of the word - stock of the languages under study. By saying native phraseological unit we mean such idioms which have originated in the given language and have the *structural* and *grammatical* peculiarities of that language.

There are several sources for the creation of color terms. An important source of native idioms is colloquial speech with unique characteristics and contexts. People notice that their face turns black or red when they get angry or excited, they blush when they feel shy, healthy people have rosy cheeks, their face goes pale and white when frightened, and they see green and red lines after a hard hit on the head, and black or blue bruises appear on their skin after being beaten. These observations have led to the creating of idioms incorporating color terms in both English and Armenian.

In English: *feel/ be/ look blue/ green around the gills* - to look pale, *black and blue* - to be covered with bruises. In Armenian- *սպիտակ քաթան դառնալ - վախից*

¹Սուքիասյան Ա., Գալստյան Ա., Հայոց լեզվի դարձվածաբանական բառարան, Երևան, 1975, էջ 311:

² Տե՛ս նույն տեղում, էջ 317:

սփրթնել, կարմիրը թշներից կաթել - շատ առողջ լինել, կարմիրը կապել- տղային ամուսնացնել, կարմիր թել կապել- նշան դնել, կարմիր կանչել¹- հարսանիքում փեսայի համար դրամ հավաքել, կաս-կարմիր կտրել - կարմրել, ալ ու կանաչ կապել - գլխին ուժեղ հարված ստանալ²:

Folklore is considered to be another source of *native idioms* which can be best illustrated by proverbs, sayings, and tales. Different genres of folklore reflect people's life, their worldview, wishes, and emotions. Below are introduced some examples of idioms with color terms that have originated from folklore. *Blue beard* - a person who killed his wife, the black sheep - a person who is strongly disapproved of by other members of her or his family. *Կարմիր գլխարկ - համանուն հեքիաթի հերոսուհին, կարմիր կով - քարկասիրտ, ցասկոտ, քարկացկոտ*³:

Borrowings. In English, there are some idioms with color terms borrowed from such languages as French, Italian, German, and Spanish. In Armenian, there are several *idioms with color terms* mostly borrowed from Russian. In English: *blue blood* - (from Spanish) *noble birth*, *a bolt from the blue* - (from German) - a complete surprise. In Armenian *կանաչ ճանապարհ/ փողոց* - (from Russian) *the green light* - *կանաչ ճանապարհ տալ* - (from Russian)- give somebody the green light, *սև ակնոցով նայել*- to show a white feather- show *fear, frighten*. In this example, the "*white feather*" is used in association with the "*white flag*", which means surrender or a break for negotiations. But even though the "*white flag*" is not always bad, the presented idiom carries a negative meaning. For instance, a young soldier showed a white feather, looking through the blue glasses, *սև ուկի* -from Russian - *black gold*.

Extra-linguistic factors also play an important role in the formation of idioms with color terms in English and Armenian. *The history, ethnography, geographical area, economic life, climatic conditions, routine, sports, art, and culture* of a given nation play a significant role in the connotation of idioms with color terms⁴.

We have also investigated idioms from the semantic point of view. Color term idioms across two languages - English and Armenian are given below:

Terms expressing emotions

Anger- like a red rag to a bull; red as a beet; see red

աչքերը սպիտակել, բազուկի նման կարմրել, խիստ զայրանալ

Fear- have a yellow streak; show the white feather; white as a ghost; white as a sheet.

¹ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 317:

² Տե՛ս նույն տեղում:

³ Տե՛ս նույն տեղում:

⁴Glaeser G., Glaeser R., *The Stylistic Potential of Phraseological Units in the Light of Genre Analysis, Phraseology: Theory, Analysis, and Applications*, ed. by Anthony Paul Cowie, 1998.

սպիտակ դրոշ բարձրացնել- հաշտվել, սև ջուր իջնել- շատ խիստ անհանգստանալ

joy- white heat; red hot; rose coloured glasses;

վարդագույն ակնոց, կարմիր արև

Sadness- blue funk; feel blue; have the blues

սև ամպերի նման մթնել, սև գույնով տեսնել

The semantic field of emotions is one of the largest groups. Negative emotions such as *anger, fear, and sadness are the core of the group*. The number of positive emotions is few in both languages. Negative emotions are expressed with the help of black, white, red, yellow, green, and blue colors. However, the colors *red and white* are used to express positive emotions.

Social status

People in power- *big white chiefs, blue blood, and white-collar workers*

սպիտակ ոսկոր, կապույտ արյուն

Powerless- blue collar worker, սև ոսկոր, սևամորթ

The dominant colors in this group are *black, white, blue and purple*. White color idioms are used only in the English and Armenian languages to express social status. The color blue universally expresses high social class across three languages, however in the English language it also indicates the presence of physical work.

Quality and conditions

Good- blue ribbon, in the black

կարմիր խաղ, կարմիր խոսք, կարմիր գազան, սպիտակ աղավնի

Bad- grey area, in the red, out of the red, red cent

դեղին մամուլ, սև քարոզչություն, սև հաց, սև գիշեր, կապույտ օրեր

Physical appearance

Physically abused- *beaten black and blue, black and blue*

կապտուկ, կարմիր պղպջակ, կանաչ-կապույտ

Looking bad – *brown as a berry*

աչքերի տակը կապտած, հողից սև

Clothes- black tie, white tie

սպիտակ շապիկ, սև քող

To sum up, phraseological units with a color component have an important role among the English phraseological units. Because the color naming system is widely developed, each color has broad semantics and is used to describe a variety of phenomena.

References

1. Anders S., Colours and Emotions in English, in Anthropology of Color, John Benjamins Publishing Company, 2007.
2. Glaeser G., Glaeser R., The Stylistic Potential of Phraseological Units in the Light of Genre Analysis, **Phraseology: Theory, Analysis, and Applications**, ed. by Anthony Paul Cowie, 1998.
3. OED, Oxford English Dictionary, 2011.
4. Steinvall's A., "Colours and Emotions in English", in the book Anthropology of Color: Interdisciplinary Multilevel Modeling, edited by MacLaury Robert E., Galina V. Paramei, and Don Dedrick, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, 2007.
5. Кунин А., Большой англо-русский фразеологический словарь, М., 1984.
6. Пархамович Т. В., Англо-русский, русско-английский словарь фразеологизмов, Минск., 2011.
7. Աղայան Է., Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987:
8. Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայերենի դարձվածային միավորները, Եր., 1986:
9. Բաղիկյան Խ., Ուսումնական դարձվածաբանական բառարան, Եր., 2002:
10. Բեդիրյան Պ., Հայերեն դարձվածքների ընդարձակ բացատրական բառարան, Երևան, 2011:
11. Բեդիրյան Պ., Դարձվածաբանական բացատրական բառարան, Եր., 1971:
12. Բեդիրյան Պ., Ժամանակակից հայերենի դարձվածաբանություն, Եր., 1973:
13. Գևորգյան Ե., Հայերենի դարձվածքները, Եր., 1969:
14. Մալխասեանց Սո., Հայերեն բացատրական բառարան, հ. 1-4, Եր., 1944-1945:
15. Մուրվալյան Ա., Հայոց լեզվի դարձվածաբանություն և բայակազմություն, Եր., 1959:
16. Սեֆերյան Ս., Լազարյան Ա., Անգլերեն-հայերեն դարձվածաբանական բառարան, Եր., 2005:
17. Սուքիասյան Ա., Ս. Գալստյան, Հայոց լեզվի դարձվածաբանական բառարան, Եր., 1975:

**ԳՈՒՆԱՆՈՒՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐՈՎ ԴԱՐՁՎԱԾՔՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ
ԼԵԶՎԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ ՍԻՐԱՐՓԻ

*ԵՊՀ միջմշակութային հաղորդակցության անգլերենի ամբիոնի
դոցենտ, բան. գիտ. թեկնածու
Էլփոստ՝ sirarpikarapetyan@ysu.am*

Սույն հոդվածի նպատակն է համեմատական քննության ենթարկել անգլերենի և հայերենի գունանուն բաղադրիչներով դարձվածքները՝ բացահայտելու երկու լեզուների դարձվածային միավորների լեզվամշակութային առանձնահատկությունները: Անգլերեն և հայերեն դարձվածքների հիմնական գունանիշ բաղադրիչներն են *սևը, սպիտակը, կարմիրը, կանաչը և կապույտը*: Որոշ լեզվաբաններ առածներն ու ասացվածքները չեն վերագրում դարձվածքներին, քանի որ դրանք վերցված են մարդկանց խոսքից և փոխվում են խոսքից խոսք անցնելիս: Սակայն, միևնույն է, դրանք դարձվածքներ են, քանի որ փոխաբերական իմաստ են արտահայտում: Երբեմն դրանք կարող են նույնիսկ հակառակ իմաստ արտահայտել: Դարձվածաբանական միավորների շարքում դարձվածաբանական ծուլումներն ամենադժվար թարգմանվողներն են, քանի որ դրանց իմաստը անհնար է բխեցնել բաղադրիչ տարրերի իմաստներից: Յուրաքանչյուր լեզու ունի դարձվածատիպ իր կաղապարները՝ դարձվածքների սահմանման համար, որոնք լեզվակիրները փնտրում են վստահելի աղբյուրներում դարձվածքների իմաստը հասկանալու համար: Դրանցից մի քանիսն ունեն համարժեքներ, իսկ մյուսները՝ ոչ, և դրանց՝ անգլերենից հայերեն թարգմանելու առանձնահատկությունները շատ հետաքրքիր են, քանի որ կարող են լինել բառ առ բառ թարգմանություններ, համարժեքներ կամ պարզապես բացատրություններ:

Բանալի բառեր՝ *դարձվածք, լեզվամշակութային, փոխաբերական, համարժեք, լեզու, կաղապար, առանձնահատկություն, համեմատական քննություն, թարգմանություն:*

ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ С КОМПОНЕНТОМ ЦВЕТООБОЗНАЧЕНИЯ И ИХ ЛИНГВОКУЛЬТУРНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

КАРАПЕТЯН СИРАППИ

Кандидат филологических наук, доцент

Кафедра межкультурной коммуникации английского языка ЕГУ

электронная почта: sirarpikarapetyan@ysu.am

Цель данной статьи – провести сравнительный анализ устойчивых словосочетаний с цветовыми компонентами в английском и армянском языках, с целью выявления лингвокультурных особенностей фразеологизмов обоих языков. Основными цветовыми компонентами фразеологических единиц в английском и армянском языках являются черный, белый, красный, зеленый и синий.

Некоторые лингвисты не относят пословицы и поговорки к фразеологизмам, поскольку они заимствованы из речи людей и могут меняться от слова к слову. Однако, несмотря на это, такие выражения также можно рассматривать как фразеологизмы, поскольку они несут метафорический смысл. Иногда они могут даже передавать противоположное значение. Среди фразеологических единиц фразеологические ассимиляции являются наиболее трудными для перевода, поскольку их значение невозможно вывести из значений составных элементов. В каждом языке существуют свои фразеологические модели, к которым носители языка обращаются для понимания значения фразеологизмов. Некоторые из них имеют эквиваленты, а другие – нет, что делает особенности их перевода с английского на армянский весьма интересными. Эти переводы могут быть дословными, эквивалентными или просто пояснительными.

Ключевые слова: *фразеологическая единица, лингвокультурологический, метафорический, эквивалент, язык, модель, особенность, сопоставительный анализ, перевод.*

Հոդվածը ներկայացվել է խմբագրական խորհուրդ 08.09.2024թ.:

Հոդվածը գրախոսվել է 11.09.2024թ.:

Ընդունվել է տպագրության 30.11.2024թ.: